

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-oe inserate, se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 65.

— Sibiu, Mercuri 13/25 Augustu. —

1880.

Transilvani'a.

— Despre espositiunea romanésca din anulu viit. 1881. Credemu că este de competent'a pressei romanesci, ba este chiaru datorint'a sa nationale si patriotica, că si până candu va veni comitetulu Asociatiunei cu informatiunile si cu program'a sa, ea, press'a, se se puna in contactu cu publiculu, se prepare spiritele, se incuragiedie vointi'a individiloru.

„Voi romaniloru, nu aveti nici o industria si nici nu sunteti destinati dela natura, că se o aveti.“

„Ba voi nu ve pricepeti nici la cultivarea pamentului, pe care numai cătu ilu seurmati, dara nu'lu arati, nici ilu sapatu cum se cade.“

„Sunteti mai multu nomadi de cătu agricultori.“ Acestea sunt până acum infruntarile de tóte dilele, care ni se plesnescu in fatia din diverse parti si mai alesu din aceea parte, de unde parintii si strabunii nostrii au fostu opriti cu tóta rigórea dela cultivarea arteloru si a professioniloru.

Inputari de acestea au datu nascere si la prim'a espositiune din 1862; ele ne silisera a o improvisá in cincii luni, spre a dá pe atunci unu respunsu practiculu chiaru si cabinetulu din Vien'a.

Nu se póte crede ce influentia fatale au denuntiaru de acelea in respectu politicu si nationale, relative la exercitiulu drepturiloru cetatienesci. Acésta este si un'a din cauzele principali, pentru care nu numai comitetulu, ci chiaru adunariile generali de trei ani incóde insistara pentru infiintiaru unei espositiuni de obiecte esite numai din mani romanesci. Trebuie se ne presentamu lumii noi de noi, asia cum suntemu, pe gradulu de cultura, micu séu mare, pe care ne aflamu. Se póte apoi că va veni o epoca, in care nu vomu mai simti nici o trebuinta de a ne separá pe terenulu industriei de ceilalti compatrioti ai nostrii.

Noi suntemu convinsi, că espositiunea acésta póte se ésa fara mari dificultati intreitu si inpatratu mai bogata si mai frumósa de cătu a fostu cea de inainte cu 18 ani, sub conditiune inse, că se se dea poporulu tóte informatiunile necesare, nu numai in totu coprinsulu Transilvaniei si in partile adnexe, adeca asia, precum fusese ea până in a. 1861, ci si in Ungari'a cu Banatulu, preste totu pe unde locuescu romanii, si in Bucovin'a; pentru-cá de si activitatea Asociatiunei in sensulu statutoru este numai transilvana, dara espositiunea insasi are se fia nationala romanésca, unde adeca se dá ocaziune la toti romanii, fara distinctiune de provincii, a se presentá cu productele si cu manufacturile lor.

Noi incepemu aci ale nóstre informatiuni cu urmatoriulu raportu alu comisiunei respective:

Onorabilu comitetu!

Subseris'a comisiune a primitu insarcinare dela onorabilulu comitetu cu datulu 29 Ianuaru a. c. Nr. 18 a studiá arangiarea unei espositiuni in Sibiu, din partea Asociatiunei, si a compune unu planu alu acestei espositiuni.

Ocupandu-se in mai multe siedintie cu desbatereá acestui obiectu inportantu, comisiunea are onórea a face urmatoriulu raportu:

A discutá in genere despre necesitatea si folosulu espositiuniloru, comisiunea a aflat'o de prisosu, cu-cu ea a consideratu acésta cestiune dejá resolvita si astfelu a trecut u inmediatu la meritulu causei.

De si onorabilulu comitetu a precisatu locul, unde ar avea a se tinea espositiunea, comisiunea a aflatu de necesariu a cercetá, in cătu redactiunea Asociatiunei intrunesce conditiunile pentru arangiarea unei espositiuni romane, si a ajunsu la convingere, că de si Sibiu, dupa positiunea sa geografica, nu se póte numi unu centru alu romaniloru din Transilvani'a, totusi elu formédia unu centru in privint'a culturala, parte prin numerulu

mare alu inteligintiei romane de aici, parte prin inpregiurarea, că este residentia mai multoru corporatiuni si institutiuni romane, parte si prin mass'a compacta a agricultoriloru si comerciantiloru romani in buna stare, ce sunt asiedati in acestu tinutu si gravitédia la acestu orasiu; si asia intrunesce conditiunile recerute pentru o asemenea intreprenderu.

In cătu privesce estensiunea, care ar fi se o aiba espositiunea, comisiunea a purcesu din acelu punctu de vedere, că o espositiune are se infatiosiedie o icóna cătu se póte de fidela a productiunei si a labórei romaniloru din Transilvani'a, si prin urmare ea se cuprinda toti ramii ocupatiunei. Pe bas'a acestui principiu s'a compusu urmatoriulu proiectu de grupare a obiectelor de espositiune:

I. Montanistica.

1. Materialii fossile (carbuni, petroleu brutu etc.)
2. Minerale si metale (saruri, puciósa, grafitu, auru, arama etc.)

II. Agricultura, silvicultura si horticultura.

1. Totu feliulu de plante agricole (cerealii, canepa, inu, tabacu, trifoiu etc.)
2. Producte animalice (pei, pene, céra, peri, lana, unsori, laptarii.)
3. Productele silviculturii (lemnarii, cóje, resina, éscá etc.)
4. Animale (cai, boi, oi, porci, gaini etc.)
5. Productele horticulturii (póme, legumi, flori etc.)

III. Industria.

1. Industri'a chimica (preparate chemice, ape minerale, sapunu, luminari, aspreala (scrobéla), coloru, cleiu etc.)
2. Faina, spirtu, vinu, otietu, conserve si cofetarii.
3. Lana spalata, tieseturi, metasarii, brodarituri, dantele, vestminte fabricate din pei.
4. Industri'a metaleloru (aurarii si argintarii, arme, instrumente).
5. Industri'a lemnariiloru (mobile, buti, síndile, corfe, strugarii.)
6. Fabricate din pétra, pamenturi si sticla (óle, sticlarii, scocuri, cuptóre etc. etc.)
7. Industri'a nationala de casa.*)

IV. Machine-si unelte.

V. Artele.

1. Artele grafice (tipografia, xilografia, litografia, fotografia etc.)
2. Art'a bisericesca (decoratiuni, odóre, icóne, candelu etc.)
3. Architectura, sculptura, zugravitulu, desenulu etc.)
4. Anticitati.

VI. Producte literarie si mijlócele de instructiune.

In cătu privesce terminulu la care ar fi a se tinea espositiunea, comisiunea, de si conscia de multele si variile greutati, ce sunt inpreunate cu arangiarea ei, a credintu totusi că nu va fi favorabilu pentru intreprenderu, déca se va pune in terminu indepartatu, cu atátu mai multu nu, cu cătu espositiunea va avea se remana in marginile modeste, prescise prin inpregiurari. Astfelu comisiunea opinédia, că espositiunea se va potea deschide in 27 Augustu (Sf. Maria) anulu viitoru.

Unu punctu cardinalu la acésta intreprenderu sunt spessele. O espositiune, si fia ea cătu de modesta, recere spesse; spesse atátu pentru transportarea si arangiarea obiectelor, cătu si pentru crea-

*) Sub acésta se intielegu sute de manufacturi, producte ale membriloru fia-carei familii, dupa regiuni (tinuturi), dupa natura alu loculu si mai virtosu dupa gradulu de cultura alu poporatiunei, éra mai pe susu de tóte lucrurile femeiesci. Not'a Red. Obs.

rea de premii. Premiile, fia ele in bani, fia in medalii, fia in diplome, sunt unu mijlocu puternicu pentru a escitá interessulu poporatiunei la espositiune. Calculandu aproximativu spessele, comisiunea este de parere, că o suma de fl. 1000 ar ajunge spre acestu scopu. Observamu aici, că déca nu tóte, la tóta intempleru a parte insemnata din aceste spesse s'aru acoperi prin veniturile espositiunei insusi, asia in cătu averea Asociatiunei nu ar suferi nici o dauna, séu un'a neinsemnata. La acestu punctu ne luamu voia a atrage atentiunea onorabilulu comitetu asupra inpregiurarei, că pe fia-care anu se votédia in budgetulu statulu o suma insemnata, cu destinatiunea a sprijini astfelu de intreprenderi ale societatoru private din tíera; gubernulu si distribue pe fia-care anu sub diferite titluri acésta suma intre diferite societati. Amintimu numai in trecatu, că societatile sasesci din patria se facu partasie aprópe in fiacare anu de beneficiu. Comisiunea este convinsa, că gubernulu nu va denegá Asociatiunei ajutorulu banescu pentru acésta intreprenderu, cu atátu mai multu nu, cu cătu Asociatiunea in decursu de 18 ani n'a reflectatu la ajutorulu statulu.

Detailarea planulu espositiunei, esecutarea si arangiarea se va concrede unui comitetu specialu, care se va ocupá cu tóte cestiunile, ce vinu a se luá aici in considerare.

Reasumendu, comisiunea propune:

Adunarea generala decide a se arangiá cu ocaziunea adunarei generali din anulu 1881 la Sibiu o espositiune de obiecte din grupele: a) montanistica; b) agricultura, silvicultura si horticultura; c) industria; d) arte; e) producte literarie. Spre acestu scopu se votédia in bugetulu anulu 1880/1 1000 fl. si se insarcinédia comitetulu a esoperá dela inaltulu gubernu unu ajutoriu din budgetulu statulu pentru acésta espositiune. Comitetulu va ingrijí, că inca de timpuriu se se iae mesurile necesare pentru punerea in lucrare a acestui conclusu.

Sibiu in 6 Juliu 1880

Ilie Macellariu. G. Baritiu. Eugenu Brote Dim. Comsi'a. N. Petra-Petrescu.

— Aniversari'a de ani 50 a Majestatiei Sale Imperatulu si regelui Franciscu Josifu s'a serbatu in totu coprinsulu monarchiei cu mare zelu si devotamentu. Cele mai mari diarie ale capitaleloru n'au spatiu nici macaru spre a inregistrá pe scurtu miile de raporturi, care le vinu nu numai dela comunele urbane si opidane, ci si dela fórtu multe rurale. Un'a din notele caracteristice ale acelu manifestari de bucuria si lealitate este, că mai tóte comunele si municipiele astépta binele si dreptatea totu numai dela monarchu, éra nu dela gubernulu seu si nici dela parlamente.

Scirile câte le avemu si noi dela comune de ale nóstre, se ocupa acum cá si ori candu alta-data, esclusivu de persón'a monarchulu, dela care astépta totu: dreptate, aparare de asupritori si tirani, cu mana tare si cu bratiu inaltu; imperatulu si totu numai imperatulu este in gurile si mintile toturoru. Acestu sentimentu alu poporulu, relativu la august'a persóna a monarchulu, barbatii de statu aru fi datoru se'lu ia in cea mai de aprópe consideratiune si se nu mai créda, că dóra poporulu s'ar incaldí pentru vreunulu din ei.

Monarchi'a austro-ungara.

Gratia nerationabilei politice inaugurate prin introducerea dualismulu austro-ungurescu, precum si cavalerescei si aventuriósei politice esterne a genialei comite Andrassy, infuinti'a monarchiei austriace cá factoru politicu in concertulu mariloru poteri europene, in locu se créscá, ea din contra au suferitu o capitis diminutio, ce se reflecta

tédia în toate acțiunile sale atât pe terenul politicii interne, cât și alu celei externe.

În Austri'a propria caracteristic'a politicii interne este aceea a experimentelor provisorie pe contul libertatilor, a drepturilor și a prosperității diferitelor naționalități. După ce experimentul centralismului nemțesc au suferit naufragiu, veni comitele Taaffe, pentru că inaugurându o politica de conciliare între nemți și slavi, se prepare calea federalismului. Rezultatele obținute până acuma nu sunt nici înbușătoare și nici încurajătoare pentru viitorul. Naționalitățile negermane și în prim'a linia boemii, a caror importanță că factoru politic este necontestabilă, nu se potu înlocui cu manier'a comitelui Taaffe, de a le face concessiuni în doze homeopatice până acuma, ci ceru și cu totu dreptul, recunoșterea neîntârziată și fără rezerva a deplinei lor autonomii provinciale și a egalei lor îndreptări. Boemii pretindu dela dinastia și dela guvernul austriacu, că se închiea cu ei un nou pactu fundamentalu asia, precum o au facutu după catastrofa dela Sadow'a cu ungurii.

Acăsta legitima dorință a boemilor nu se va realiză, de câtu numai în or'a suprema a unei complicațiuni interne seu externe, pentru-că este în contra politicii traditionale a Austriei, că ea de buna-voia se recunoșca erorile și nedreptățile comise în trecut. Maxim'a gubernelor sale nu este „vires unitis“, ci totu cea veche absolutistica „divide et impera“. Constituționalismul austriacu de si au proclamat și au recunoscut de repetite-ori principiul „egalității de dreptu“ a tuturor naționalitatilor, totuși n'au fost practisati niciodată cu sinceritate, ceea ce o pôte vedea ori cine studiandu istoria constituționalismului austro-ungaru, practisatu dela 1866 și până în momentele de fatia.

Boemii, polonii și rutenii cunoscându prea bine aceste vechi deprinderi ale politicii austriace, și nestabilitatea sistemelor de guvernare în Austri'a, ajutați de slăbirea generală a monarhiei, își dau toate silințele a o exploata pe câtu se pôte mai mult și mai bine în favorul lor. În casu de nereusita, ei sunt decisi a se retrage érași în pozițiunile lor de defensivă și pasivitate.

Cu totulu alta fatia au lucrurile în Ungari'a. Aicea situațiunea este cu multu mai tristă, mai critică și mai periculoasă decât în Austri'a.

În decursu de 14 ani independentulu și autonomulu guvernul ungurescu terorizandu naționalitățile nemăgiare cu biciul și furc'a de feru a siovinismului, grația administratiunii asiatiche, au redus Ungari'a și Transilvani'a la o stare din cele mai deplorabile. Chiaru cei mai devotați filo-magiari, cautandu cu lamp'a lui Diogene, nu voru fi în stare a descoperi și a constată vreun progres în bine, facutu în vreo direcțiune óre-care, în acești 14 ani ai discrețiunii domniei unguresci. Lucrurile au ajunsu dejă la acelu stadiu, în câtu însuși elementul astadi domnitoriu s'a saturatu de propriul seu guvern patriotic și doresce o schimbare radicală.

Doce sunt curentele ce pandescu ocașiunea bine-venită de a veni la putere, și acestea sunt: curentul conservativu-reactionariu, compus din elemente feudale, ultramontane și biurocratice, éra alu douilea curentu este acela alu radicalilor revoluționari, cari se recrutădă din toate elementele malcontente, fără deosebire de partide. Conservativii n'au sorti de a ajunge la putere, de câtu seu în urm'a unei catastrofe externe seu interne, seu în urm'a unei lovituri de statu în sensu absolutisticu. De alta parte, nihilistii kosuthiani, seu precum se numescu ei, partid'a independentistilor, adeca aceea care aspira la desmembrarea totală a Ungariei de Austri'a, atât cu privire la teritoriul câtu și la dinastia, nu își voru putea realiză scopul de câtu, seu prin ajutorul strainu în casulu unei infringeri a armelor austriace că în 1866, seu prin resbelulu civilu, pentru care spiritele ungarilor se prepara prin cele mai siovinistice agitațiuni ale esistențelor catilinarie.

În întrég'a monarhia austro-ungara se pôte deci observă o ferbere și nemulțumire generală, care paralizădă acțiunile politicii sale externe și care nu promite stabilitate în internu. Singurul factoru gravu, bine-disciplinatu, condus și însufletit de aceleasi idei și aspirațiuni ale unității imperiului este armat'a de linia austro-ungara, care va fi chiamată a apară monarhia austriacă, atât în contra inamicilor externi, câtu și a celor intern. Suntemu prea convinși, că armat'a imperială își va face datori'a în totu casulu. Din nefericire înse, politic'a interna urmata de guvernele austro-ungare și activitatea pe care o desvôlta diplomați'a austriacă

în afara, nu este nici-decum de natura a consolidă și întări condițiunile interne de esistență ale acestei monarhii și de a 'i castigă amici și aliați în afara.

Gresitul sistemului politicii interne și nestabilitatea relațiilor sale externe au isolatu monarhia austro-ungara de restul Europei și cu deosebire de statele neolatine, slave și de Angli'a, și o au aruncatu în brățiile de „feru și sange“ ale inamicului seu firescu, care scotiendu-o din Germani'a, i-au aretat calea spre Orientu. Ne temem foarte, că acelu consiliu urmatu fiindu și mai departe de către Austro-Ungari'a, 'i va fi în urm'a urmelor foarte fatalu.

Camil.

Discurse parlamentare ținute în sesiunea agraria transilvană.

Sedint'a din 8 Juniu 1880.

(Urmare.)

Parteniu Cosma: On. Casa! În paragrafulu acesta o sesiune puru civilă se preface în sesiune urbană în privința remediilor de dreptu, și din acestu motivu, de si fatia cu ea se sustine procedur'a civilă, totuși renovarea procesului se eschide.

Eu nu asiu putea motivă acăsta dispozițiune, decât cu presupunerea: că de aici încolo regulările și comasările abia voru dură unu anu doi; dar după premisele primite eri nu cutedu a speră acăsta, ci sum convinsu, că unele procese de acăsta natura voru dura și în viitoru câte 10—15 ani.

Sesiunea pentru sustinerea stării actuale a posesiunii în cauzele de regulare și comasare înse este foarte ponderosă pentru respectivii și prin aceea, că nu numai s'au substrasu dela competența sa de până acum, ci se lipsescu chiaru de dreptul de renovare, în mai multe casuri pôte deveni daunătoare; că-ci precum am disu, sunt prospecte, că procesulu va dură mai multu ani, și dacă vreo partidă din caus'a unei intimățiuni defectuoase nu se va infatisă la pertractare, sau din caus'a unei aperiari rele din partea avocatului va pierde procesulu, nepotendu'lu renovă — va fi lipsita de usufructulu ce 'i compete sub tota durat'a procesului urbanu.

Eu deci spre evitarea acestui reu asiu voi se sustinu pracs'a de astadi din Transilvani'a, sustinută și pentru viitoru în Ungari'a, că adeca: se nu lipsim pe omulu nedreptatit de renovarea procesului, dacă va avea pentru acăsta motive acceptabile, cu atâtu mai vrtosu, că prin acăsta regularea, respective comasarea nu suferă de locu. Spre acestu scopu facu următoarea propunerea:

Alin'a a doua a §-lui 12 se se termine cu cuvintulu „dreptu“, în care casu intrég'a alineă ar sună astfel:

„In sesiunile aceste se observa toate normele art. de lege LIV: 1868 referitoare la procedura, la probe și la remediile de dreptu.“

Pauler Tivadar ministru de justitia: Si eu am unu amendamentu referitoriu la acestu paragrafu și anume la aline'a a doua. Premitiendu, că respunsu la propunerea d-lui deputatu Cosma, că pentru aceea s'au luat cauzele aceste dela judecatori'a sumaria și s'au incredintiatu judelei pertractatori, pentru-că acesta cunoscându toate detaliurile cauzei o, va putea resolvă mai usioru, — amendamentulu meu tintescu într'acelu, că de si se sustinu remediile de dreptu normate în procedur'a civilă, recursulu de nulitate separat ar servi numai spre întârzierea și împedecarea cursului sesiunilor.

Deci propunu că aline'a a doua se se modifice astfel:

„In sesiunile aceste se observa toate normele art. de lege LIV: 1868 referitoare la procedura, la probe și la remediile de dreptu; recursulu de nulitate înse se pôte validă numai în apelatiune, și asupra lui decide gradatim forulu superioru, care judeca în meritulu cauzei. Renovarea procesului în asemenea casuri nu este admissa.“

De renovarea procesului nu este nici o necesitate, că-ci gravăminele eventuale se potu remedia pe cale ordinară.

Bokross Elek referentulu: În câtu privesce amendamentulu d-lui deputatu Cosma, declaru că cu atâtu mai mare liniscire nu 'lu primescu, cu câtu sunt convinsu, că dacă astadi ar stă înainte onor. Case normarea procedurii civile, nu am admite în cauze de acăsta natura renovare de processu, că-ci nu atingu meritulu, ci confinu numai dispozițiuni interimale. Admissibilitatea renovării procesului în aceste cauze se basădă numai pe o eróre stracurată în procedur'a civilă, pe carea nici chiaru astadi nu o respectădă curtea supremă. Deci eu nu primescu amendamentulu.

În câtu privesce amendamentulu d-lui ministru de justitia înse, de si se vede a fi încâtva în contradicere cu testulu comisiunii juridice, în esenția totuși nu învôlva contradicere, pentru-că recursulu de nulitate se admite și prin acesta, schimbându-se numai competența forului, deci în numele comisiunii nu me aflu îndemnatu a me declară contra primirii acestui amendamentu.

Presidiulu: pune amendamentele și testulu comisiunii la votu.

Amendamentulu deputatului P. Cosma cade și se primesce propunerea comisiunii cu amendamentulu ministrului de justitia.

§. 13. *Dreptu inginerii functionari în cauzele de regularea și comasarea posesiunii se potu aplică numai acei ingineri, cari au calificatiune spre acăsta.*

Cu autentificarea licențelor ingineresci se incredintădă inginerii functionari.

Instructiunea, care va stabili calificatiunea inginerilor functionari, și o procedere tehnică uniformă se va emite pe calea ordinatiunii.

Până cându se voru denumi în numeru suficienți inginerii autenticatori, se înpoternescu ministrulu de justitia, că, în contielegere cu ministrulu de agricultura, industria și comerciul, cu afacerile de autentificare, se autorisădă în modu interimalu unu numeru necesariu de inginerii functionari.

Inginerii functionari și autenticatori cadu în categori'a esertiloru permanenți aplicati la judecatori, și că atari sunt supusi normelor disciplinare coprinse în art. de lege VIII: 1871.

Pulszky Agoston: afla o contradicere între aline'a penultima a acestui §. și între principiulu ce s'au adoptatu cu privire la separarea inginerilor în doué clase: în inginerii functionari și inginerii autenticatori. Este o anomalie, că ministrulu se denumescă pe ingineri, pentru-că nu cunosc referințele locale și personale. Ministeriului 'i se da prin acăsta o putere discreționară. Mai departe proiectulu nu stătesce, că cine propune ministrului pe ingineri spre aprobare. Oratorulu s'ar învoi, că pe ingineri se-i propuna ministrului spre denumire comisiunea administrativă, sau tribunalulu respectivu. În fine propune, că în locul aliniei penultime se se primescă urmatoriulu amendamentu:

„Până cându se voru denumi inginerii autenticatori în numeru recerutu, pe inginerii autenticatori 'i designădă din casu în casu acelu tribunalu reg., pe alu carui teritoriul se face lucrarea, și contra hotărârii tribunalulu este admissa apelatiunea la tabl'a regescă.“

Pauler Tivadar ministru de justitia: Dl. antevorbitoriu recunoșce, că principiile depuse în acestu §. sunt salutare, recunoșce necesitatea dispozițiunii interinale, și recunoșce că și până cându se va putea execută pe deplinu principiulu depus în acestu §., este de lipsă îngrigirea, că inginerii functionari se nu pôte superavidă și autentica lucrările colegilor lor și vice versa, ci că acăsta funcțiune se se incredintădă unor ómeni calificati și demni de încredere. Diferența între mine și d-lu antevorbitoriu se începe numai acolo, unde este vorba de denumirea respectivilor individi. Dl. deputatu o considera acăsta de o sesiune de putere. Eu nu pricepu cum ar cresce sfer'a de putere a ministrului de justitia prin aceea, că elu va denumi pe inginerii autenticatori. Denumirile în generalu le considera multi de o estindere a sferei de putere a ministrului, de si ea în fapta este o sarcină mare, că-ci este împreunată cu mare responsabilitate și mare odioșitate. Deci eu nu aflu într'acăsta nici unu avantaju pentru ministru, din contra o înscărcare împreunată cu responsabilitate mare. Este vorba numai de aceea, că în modu interimalu cine se denumescă pe respectivii ingineri?

Designarea acelor individi o consideru eu de o funcțiune administrativă, deci nu este nici o rațiune a investi tribunalele și plane în urm'a apelatiunii tabl'a regescă cu denumirea. Mai curându asiu tineă competențele comisiunile administrative, înse și în contra acestora se potu face mai multe exceptiuni în urm'a intereselor locale, decât în contra ministrului de justitia, care negresitu va consultă organele competente înainte de a face denumirile. Fără indoială în casurile concrete se voru consultă presidentii tribunalelor, membrii comisiunilor administrative sau comitii supremi, pe bas'a informațiilor date de acestia se va decide caus'a. Lucrul principalu este, că se se aplice ómenii cu calificatiune deplină, isteti, harnici și ómeni de ómenie. Si de óre-ce o astfelu de denumire mai nimeritu o pôte face ministrulu, că mai neinteresatu în cauză, ve rogu se primiti paragrafulu asia precum este redactatu.

Lukács Béla: Eu întielegu lucrulu asia, că dl ministru designădă pe inginerii respectivi și tribunalulu alege dintre acestia din casu în casu. De aceea aprobiedu designarea inginerilor prin ministeriu tocma pentru a se încongiură abuzulu, că unu ingineriu functionariu se autentice lucrarea celuilaltu ingineriu functionariu.

Consimțiu cu intențiunea deput. Pulszky, înse nu mi se pare bine formulată propunerea densului. Nu consimțiu cu apelabilitatea deciziunii tribunalulu referitoare la designarea inginerilor, și voiescu că tribunalulu se denumescă, éra nu se designădă pe ingineri. Spre acestu scopu propunu urmatoriulu amendamentu:

„Si până ce se voru denumi inginerii autenticatori în numeru recerutu, tribunalele se înpoternescu a autorisă cu agendele autentificării în modu interimalu, cu privire la teritoriile lor, numerulu necesariu dintre inginerii functionari.“

Parteniu Cosma: Eu nu primescu nici una dintre propunerile facute, ci aflu că decâtu ambele, e mai bunu testulu.

Nici la unu casu nu m'asiu putea învoi cu dl Pulszky într'aceea, că decâtu ministrulu, mai bine se denumescă comisiunile administrative pe inginerii autenticatori. Contra acesteia asiu avé o multime de argumente; dar nu potu acceptă nici cele dise de dl Lukács Béla, nu dora pentru-că n'ar fi corect între înpregirari normale, că tribunalulu se denumescă pe inginerii autenticatori, ci pentru-că cunosc mai multe casuri în Transilvani'a, și credu că le cunosc și d-lu ministru, cari 'i-au potutu dá motive se ia acestu dreptu din man'a tribunalulu. Cunosc unu processu urbanu, în care tribunalulu, în contra protestului fostiloru iobagi, a încuviințiatu lucrarea inginerilor, de si unii ómeni capetau mai multu pamentu decâtu le competea, éra alții se stersesera de pe fati'a pamentului, că-ci cându au venitu rondulu la ei, ingineriulu nu mai avea pamentu de înpartitu. Că se se coréga nedreptățile comise de ingineriu cu consimțimentulu tribunalulu, a trebuitu ministeriulu se delegedie altu tribunalu, care apoi a nimicitu totulu și a dispusu înpartire nouă.

Dupa asemenea premisse ve marturisescu, că in această privință aflu mai mare garanție chiaru și in ministeriu decâtu in tribunalele din Transilvani'a.

Eu inse nu aflu de mai puțina însemnatate funcțiunea ingineriului functionariu, decâtu vedu că i se atribuie aci funcțiunei ingineriului autenticariu.

Despre inginerii functionariu nu am auditu nici unu cuvântu, de si asiu fi doritu că se aflu in motivare, ce dispozițiuni voiesce ministrulu se face in privința acestora si ce îndrumari voiesce comisiunea juridica se dea ministrului in privința coprinsului instrucțiunei referitoare la ingineri? si anume cine va avea dreptu se aléga pe ingineriului functionariu?

Binevoiti a considerá, că la comassari totulu aterna dela lucrulu ingineriului.

Dupa cum este compus proiectulu de lege si dupa cum credu că se va si primi, la comassariile din Transilvani'a nu se va intemplá acea ce s'a intemplat la cele din Ungari'a, unde possessorulu a alesu pe ingineriu, dar elu l'a si platitu; ci se va intempla aceea: că minoritatea va alege pe ingineriu si'lu voru platí inpreuna; deci maioritatea va contribuí mai multu la plata, fara că se aiba vreo influența asupra alegerei ingineriului.

Acésta diferența esentiala merita la totu casulu atentiune, pentrucă partea cea mai mare a influenței ingineriului se va referí la averea acelora, cari ilu platescu, dar nu l-au alesu. Deci eu credu că procedur'a cea mai justa ar fi — mai alesu daca spessele se voru plati dupa proportiunea posesiunei — că toti cei interesiati se participe la alegerea ingineriului functionariu, éra daca nu s'ar potea uní asupra persónei, se se dea dreptulu de a controlá acelora cari n'au alesu, si acestia apoi se aléga pe ingineriului autenticariu. Astfelu va fi posibilu, că partidele se se controlede una pe alta.

Mi-ar fi placutu daca comisiunea juridica ar fi clarificatu cestiunea acésta, si in acelu casu póte că nici nu faceamu propunerea; dar fiinducă acésta nu s'a intemplat ve recomandu spre primire urmatórea propunere:

„La §. 13 se se adauga urmatórea alinea noua: „Pe ingineriului functionariu ilu alege tóte partidele interesate, — éra daca in acésta ele nu s'ar potea învoi, pe ingineriului functionariu ilu voru alege possessorii partii mai mari a teritoriului de comassatu, éra pe ingineriului autenticariu ilu va alege cealalta parte.“
(Va urmá.)

Bandele de talhari in Dobrogea.

In privinți'a bandelor de talhari din Dobrogea, despre care s'a vorbitu atátu in press'a din tíera cátu si in cea din strainetate, gasimu in „Farulu Constantiei“ dela 2 Augustu urmatórea interesanta dare de séma:

„Dela 9—19 Juliu mai multe bande de facători de rele au bantuitu marginele ocóloru Mangali'a, Medgidi'a si Silistr'a-Noua, in apropiere de fruntari'a Bulgariiei, comitiendu urmatórele talharii:

„In sér'a de 9 Juliu, 10 banditi armati, inbracati turcesce, pe candu locuitorii se aflau in gíamia, iau de aci pe Ahmet Ahmet si pe Ramazan Ahmet, ii maltratédia si ii jefuescu de bani si obiecte. Crim'a avú locu in satulu Ciucurkioi, ocolulu Silistr'a-Noua.

In nóptea de 13 Juliu, o banda compusa de 7 talhari armati cu puscii Winchester, calca satulu Burungea, ocolulu Medgidie, torturédia si jefuescu pe mai multi locuitori.

„In nóptea de 14 Juliu, alta banda armata jefuescu pe unu locuitoru turcu din Josufanar, ocolulu Medgidie.

„In nóptea de 15 Juliu, cinci banditi armati maltratédia si jefuescu pe Saib Ahmet si Regep Ahmet din satulu Talasiman, ocolulu Medgidie.

„In nóptea de 19 Juliu, 7 banditi aparu in satulu Biuiuk-enghez, ocolulu Mangali'a, mergu la domiciliulu lui Omer Aga, pe care ilu maltratédia, jefuindu-lu de bani si obiecte.

„In aceeasi nópte o banda fórté mare de 35—40 talhari, cu arme militare, navalescu in comun'a Ghiuveni, ocolulu Mangali'a, punu mana pe Omer Hagi Isak, ilu torturédia si-lu jefuescu de bani si obiecte.

„De candu i s'a facutu cunoscuta prim'a talharia, administratiunea a luat mesuri de o energia estrema. Dupa cererea Prefecturei mai multe plutóne de cavaleria rosiori din escadrónele Mangali'a si Dobromir, escadronulu de calarasi permanenti din Ostrovu, unu plutonu de calarasi din Constanti'a si toti ómenii disponibili din Megidie s'au transportatu la locurile calcate de bande cu d. administratoru de Mangali'a si ajutorulu seu, ajutorulu administratorulu din Megidie, (administratorulu éra ocupatu cu comisiunea de ocolu pentru verificarea actelor de proprietate) si ajutorulu translatoru din Silistr'a-Noua (postulu de administratoru este vacantu in acestu ocolu). Trupele erau comandate de oficerii lor, intre cari d. capitanu Caplescu, d-nii sub-locotenenti de rosiori Ursu si Orghidanu, d. locotenentu de calarasi Siainoglu. Aprópe 200 ómeni cavaleria erau in urmarirea bandelor, sustinuti de infanteri'a de pe fruntaria. Satele si pa-

durile tóte din localitatile in cari facusera operatiuni talharii, au fostu cercetate si cautate cu repediciune estrema. Trupele lucrau in marsiuri fortiate cu cea mai laudabila energia. Functionarii administratiunii tramisi la fati'a locului cu trupele, erau sub directiunea d-lui Filiu, administratorulu ocolului Mangali'a, delegatu speciale alu Prefectulu, insarcinatu cu instructiunile sale si obligatu a tîné prefectur'a telegraficu neincetatu in curentulu operatiuniloru. In acelasiu timpulu unu escadronu de rosiori stá gata de plecare in Constanti'a. Indata ce necesitate ar fi cerutu, acestu escadronu trebuí se mérga cu Prefectulu judetului.

„Urmariile energice si neobosite ale armatei si administratiunii au avutu rezultatulu doritu. Linistea a fostu repede perfectu restabilita. O buna parte a banditoru sunt dejá prinsi. Alta parte a fugitu preste fruntaria de unde venise, alti talhari ce avem informatiuni că s'aru aflá inca pe teritoriulu nostru sunt urmariti de aprópe. Oper'a autoritatii nu va incetá pãna candu se va banui că mai este vreunu talharu ascunsu la noi si neprinsu. Instructiunea si constatarile nu sunt inca terminate. Talharii ce au marturisu crimele au datu numele compliciloru si conpartasiloru lor. Autoritatea cunoște dejá mai pe toti culpabilii, gratia acestoru aretari, informatiuniloru, pacientiloru si probelor adunate. Centrulu lucrariloru se afla la Parakioi, ocolulu Silistr'a-Noua, unde d. administratoru de Mangali'a insoçitu de ajutórele din Megidie si Ostrov aflate la dispozițiunea sa, din ordinulu Prefectulu, complectédia, in unire cu d. substitutu de Mangali'a, lucrarile instructiunii. In acelasiu timpulu detasiamente de calarasi si rosiori strabatu locurile banuite in urmarirea ultimiloru culpabili.

„Peste una suta trei-dieci de arme au fostu gasite si secuestrate: arme militare si ordinare. Printre altele s'a constatat in modu veditu, că bandele au fostu formate aprópe exclusivu din ómeni locuitori din Bulgari'a, că s'au formatu peste fruntaria de unde au venitu in judetiu, strecurandu-se printre pichetele atátu de rare in acele parti, in cátu cea mai vigilenta si conscientiósá priveghiere a trupelor nu este indestulu de eficace. Biletele si paspórtelile bulgare gasite asupra culpabililoru nu mai lasa nici o indoieála asupra acestui punctu.

„S'au luat astfelu de mesuri, in cátu credemu că asemenea fapte va fi fórté cu greu se se mai póta repetá.“

Correspondenție particulare ale „Observatoriului“.

— Salisce (in comit. Sibiuului) 6/18 Aug. Ceea ce voiu eu a descrie in acésta correspondenția e numai recunoscinti'a, cu care scie romanulu onorá pre binefacatoriului sei si in specialu de asta-data recunoscinti'a ce o aratara romanii din Saliste fatia de Augustulu nostru monarchu Franciscu Josifu I si august'a casa domnitóre.

La 8 óre antemeridiane se intruní tinerimea scolará, de si sunt ferii, in unu numeru preste 300 elevi si eleve si fura condusi de corpulu didacticu la biserica cea mare centrala. Inainte de a se incepe celebrarea ss. liturghii, stindardulu celu pomposu alu scólei si alte bicolore spuneau trecatoriloru o serbare deosebita.

Nu multu dupa acésta sosira primari'a comunei, efori'a scolará, membrii comitetulu parochialu in corpore, condusi de d-lu pretore alu cerculu Ilarianu Muciu-Ureche, spre a asistá la servitiulu divin.

De asemenea d-lu jude cerculu Ioanu Macsimu, conduse personalulu judecatoriului de aici la biserica susnumita si dupa aceea ce incepú sf. liturghia celebrata de parochulu localu D. Neamtii, cu asistenti'a diaconulu-archidiecesei Ioanu Pop'a. — Cantarile esecutate cu precisiune; ordinea ce a domnit preste totu in decursulu missei si innulu popularu cantatu de corulu vocale, — precum si cunun'a cea frumoá de dame ce asistau in coru — dovedescu din destulu neclati'a iubire a populu din marginime cátra monarchulu seu, uniculu dela care mai astépta mangaiere si dreptate.

La finea liturghiei parintele Neamtii pronunția o cuvântare destulu de nimerita asupra insemnatatiei dilei de astadi si apoi dandu binecuvântarea sa parintésca, asistentii se departédia spre a se intruní: unii in cas'a pretorelui cerculu, spre a aratá spiritulu de fratie si iubire reciproca ce domnesce intre inteliginti'a adeverata din Salisce, ér' altii in cas'a onorabilei primariu comunale si epitropu alu bisericei Nicolau Mosor'a. — Insemnamu, că d-lu Burada professoru din Iasi, de asemenea a fostu in dilele aceste óspele nostru, si nu a intardiatu a se esprima in termeni magulitori pentru noi, pentru iubirea si devotamentulu ce'lu aretaramu fatia de monarchulu nostru prin intruniri si petreceri animate, de si timpulu nu prea érá favorabilu spre a se potea face excursiunile dorite la „Foltea“ si „Netedu.“

Dea ceriulu, că iubituulu nostru monarchu se cugete asia la noi si despre noi, precum o facemu noi acésta fatia de August'a Sa persóna, si fatunci, ór'a fericirei natiunei romane a batutu.

Nuntius.

— Din tinutulu Orasciei si alu Deveii. (Coruptiune, crime, omoru). Sunt bóle morali, epidemice si cantagióse, că si multe din cele fisice. Pãna inainte

cu vreo diece ani se dicea cu totu dreptulu, că in Transilvani'a poti caletóri dío'a nóptea armatu numai cu câte unu bátiu séu maciuca buna, cu care aveai se te aperi de canii sateloru si de ai turmeloru de oi. Dela unu timpulu incóce locuitorii unoru tinuturi au inceputu a se distinge prin crime, de care eramu dedati a cití pãna acuma numai din Ungari'a. De si ne este rusine, trebuie se recunoscemu, că scirile despre batai, omoruri, furturi si tetiunarii câte publica diariulu „Hunyad“ din Dev'a, se adeverescu preste totu. In anulu acesta apparú inca si o alta crima, de care abia se mai audise undeva pãna acuma. Ne spune adeca acelasiu diariu, că intr'unu satulu calvinescu, nu departe dela Dev'a, ómeni blastemati au taiatu in capu de nópte tóta hold'a de papusioiu (cucurudiu) a primariulu, curendu dupa aceea ii mai nimicira inca si alte cerealie. „Hunyad“ adaoage, că acea comuna isi prepara perirea sa. Nu multu dupa aceea primaramu scirea, că la alte trei comune din pregiurulu Orasciei ómeni invecchiti in reutatea lor au taiatu si exterminatu viile cele mai frumoá ale unoru notari si a unui avocat. Blastemati n'au voitu se prevédia, că ei cu acelu vandalismu barbaru n'au pagubitu pe acei proprietari, ci pe vighitorii viiloru, că-ci au se platésca tóta daun'a facuta, din cauza că la acésta ii obliga conventiunea incheiata intre ei cá simbriasi si intre locuitorii din comuna, cari au vile. In casulu din urma resbunarea vení dela unii deregatori de ai comunei, destituiti din caus'a unoru abusuri si defraudari nerusinate. Se afla adeca si comune incorporate la comitatu din fostulu scaunu alu Orasciei, alu caroru venitu alodialu (comunale) este de câte 4—5 mii fl. si mai multu, dara computulu (socoléla) se afla in cea mai mare disordine, de câte 5—6 inca si de mai multi ani. Adeca totu casuri, că de ex. celu dela Siur'a-mare, dela Avrigu etc. Causele acestei lipse aprópe absolute de controla sunt prea bine cunoscute si cantate de tóte paserile pe inveliulu caseloru. Nici administratiunea venituriloru bisericesci nu e nici-decum de modellu. Ómeni onesti si cu dorere de ánima pentru starea morala si fisica a locuitoriloru, se temu fórté tare si póte că cu totu dreptulu, că nu cumva in prevederea alege-riloru dietali din anulu viitoriu, abuserile si blastematiile criminali in locu de a scadea la numeru, mai virtosu se se inmultésca; că-ci dupa esperienti'a facuta de 13 ani incóce, pe timpulu alege-riloru sunt permise multe blastemati.

Ne-a parutu reu, că d-vóstra nu ati voitu se luati cunoscintiá la timpulu seu despre o misielia infama, intemplata chiaru si in Orascia, unde din caus'a dissen-siuniloru escate asupra scóloru gr.-orientali, unii mal-contenti isi resbunara prin spargerea ferestriloru la casele unuia din fruntasii cei mai zelosi ai comunitatii bisericesci. Poltroni carii isi resbuna in modulu acesta, nu potu se aiba dreptu. Ur'a si urgi'a nu a disparutu inca si este mare téma, că foculu din spudia se nu dea in flacari; stá inse de siguru in poterea consistoriului respectivu, că se'lu stínga de totu, se impace spiritele, se nu mai lasa nici o cauza de bucuria vrasmasiloru straini, ai bisericei si scólei, nici pretextu de a perde pentru totdeauna subventiunea de una mie florini din fondurile universitatii sasesci dela Sibiu.

Unu asasinatu din cele mai spurcate s'a intemplat in 12 Augustu intre Siebesiu si Orascia. Unu stren-gariu de 18 ani aflandu că unu bietu de calagaru sexagenariu ar avea ceva banisiori asupra sa si cá plecase spre orasiu, i esí in drumu dío'a mare pe la 4 óre si tocandu'lu de doue ori cu o secure in capu, ilu spoliá de 2 fl. 40 cr., apoi o tuli la fuga. In aceelasi momente venindu unu orasianu sasu cu trasur'a sa si vedíendu pe calagaru tragendu de mórte, ilu ridicá si ilu puse in trasura, unde preste 15—20 minute isi dete sufletulu. Asasinulu prinsu marturisi tóta crim'a sa. De furci va scapá spurcatulu numai din cauza, că inca nu a implinitu 20 de ani; asia sórtea lui póte fi robia pe tóta vietía, inpreunata cu postu si cu munca grea. Fórté reu nume isi face o comuna cá aceea rurala, in care se afla individi numai de câte 18 ani atátu de indraciti, precum a fostu si acesta. In casuri de acestea are totu dreptulu se intrebe ori si cine: daca in acea comuna exista biserica, religiune, preotu religiosu si modellu de fapte bune, precum si daca are scóla si in casu de asia, ce invétia tinerimea in aceea cá de ani 25 incóce, séu cá nu mai e nici biserica, nici scóla si popi numai cu numele. Dara ce? Scóla? Acea are se face pe cátu se póte mai multi magiari, éra nu ómeni in sensulu sublime alu cuventulu; tinerimea romanésca se invetie numai limb'a magiara, cu tóte celelalte si anume cu invetiurile morali se nu si pérda timpulu, că-ci pe acelea le invétia multu mai curendu in carciune, la jidovu, in bataile din dumineci si serbatori, in codrii si in temni-tiele municipali.

Sciri diverse.

— (Principele Carolu alu Romaniei, proprietariu alu unui regimentu austriacu de infanteria.) Imperatulu Austro-Ungariei a conferitu A. S. R. principelui Carolu proprietatea regimentulu de infanteria Nr. 6, alu carui districtu de intregire este Neoplant'a.

— (Inaintari in scól'a de cadeti din Sibiu.) In urm'a esamenelor din anulu scolasticu espi-ratu au fostu inaintati la rangulu de cadeti intre altii, urmatorii elevi de nationalitate romana si adeca: dd. Ales. Russu la regiment. de infant. Nr. 63; Juliu Bogdanu la regim. de infant. Nr. 63; Josifu Ioanovicu la regim. de infant. Nr. 51; Oscar Christea la regim. de infant. Nr. 50; Const. Muresianu la regim. de infant. Nr. 63; George Macellariu la regim. de infant. Nr. 50; Julianu Brote la regim. de infant. Nr. 62; Aurelu Pre-

doviciu la regim. de infant. Nr. 64; Nicolau Baila la regim. de infant. Nr. 63 si Dimitrie Munteanu la regim. de artilerie Nr. 8.

— (Persecutiunea macedo-romanilor prin arhieriei greci.) Sciri triste cerculédia neincetatu din districtele locuite de romani in Macedoni'a, Tessali'a si Epiru. „Le Courier d'Orient," care ese in Constantinopole si dupa acesta diariulu macedo-romanesce, ce apare in Bucuresci in doue limbi, romanesce si grecesce, arata intre alte blastematii, cà atàtu in urmarea unoru porunci venite dela patriarchulu din Constantinopole, càtu si la ordinulu secretu venitu din Greci'a, mitropolitii si episcopii smulgu dela romani subscriptiuni pe acte, prin care se cere incorporarea la Greci'a. Episcopulu grecu din Verri'a nu voiesce se hironésca de preotu la comun'a Colivele pe unu individuu, numai din cauza, cà acela scie si carte romanésca. Episcopulu grecu din Castori'a opresce pe preotulu Sofronie dela Vlacho-Clisur'a dela facerea s. liturgii, numai din cauza, cà acesta cutediase se boteze pe fiulu unui romanu in limb'a romanésca, care la calugarii greci trece de limba spurcata, eretica, schismatica, papistasésca, latinésca, de unde a remasu si insult'a cunoscuta de „latina spurcata," pentru toti ómenii càti nu tñnu la ritulu grecescu. Episcopulu grecu din Trical'a nu lasa pe preoti se intre prin casele romanilor, cà se le santiésca si stropésca cu agiasma (aiasma, apa santita.)

Daca episcopii si calugarii greci n'au alte mijlòce spirituali spre a indulci pe romani càtra biseric'a orientale, apoi acestea intrebuintiate de ei, sunt cele mai miserabili, cu care se facu numai de rísulu lumei.

— (Dacoromani'a, planuri confuze.) Diariiele magiare ventilédia din nou ide'a daco-romanismului cu o predilectiune, de care abia isi póte dá cineva séma. Unele, cá „Kelet," afla Dacoromani'a in carti geografice si istorice dela Bucuresci, altele citédia articlii din diariulu russescu scrisu romanesce, adeca „Democratia nationala," in care Romaniei i se promite Transilvani'a, daca va tñnea cu Russi'a. Press'a magiara inse uita se citedie si activitatea agentiloru muscalesci inpartiti prin Moldov'a, carii spunu in gur'a mare, cà dupace Romani'a este o adevrata pedeca a Russiei si a Panslamismului, si dupace ea a intratu prea tare in apele apusene, pàna a cochettá inca si cu Rom'a catolica si papala, s'a decisu in St.-Petersburg, cà Dobrogea se fia incorporata la Bulgari'a, Moldov'a la Russi'a, Munteni'a (Valachi'a) intréga dela Focsiani pàna in Orsiov'a la Austro-Ungari'a.

Fatia cu atâtea planuri si conjecturi vechi, innoite regulatu inainte de o eruptiune a catastrofelor mari, vomu fi necessitati si noi acesti de dincòce, se cautamu in fati'a loru si se le analisamu.

— (Bataia cumplita intre redactori.) Mare prostitutiune si rusine s'a intemplat la Budapest'a luni in 16 Aug. pe la 10 óre dem. Redactorulu Verhovay cunoscutu din duellulu avutu cu br. Maythényi, stá la cafenéo'a Panonia. L. Bartok, redactorulu foiei satirice „Bolond Istok" vine dreptu asupra lui V. si'lu tóca in capu asia, càtu bátiulu ii sparge palari'a, ii mai dà si a dou'a lovitura, pe care inse Verhovay o sustñne cu man'a stànga si luandu positiune de aparare, incepe si elu a inblati pe Bartok, pàna i se frange bátiulu si remane numai cu unu stiletu in mana. Multime de ómeni se aduna, vinu si sergentii politiei, carii punu man'a mai ántaiu pe Bartok, care intr'aceea impededandu-se cadiuse de-a lungulu, pe candu unii din poporu se aruncasera asupra lui cá se'lu decule. Ambii batausi fusera arestati pe timpu scurtu la politia, care dupa ce luà cu ei protocolu, ii indreptà la procuroru. De mai multe luni acei doui publicisti fanatici se insultau si injurau in terminii cei mai brutali si mojicesci, in càtu la tóta lumea bine crescuta le erá grétia de foile loru, pàna ce in fine lui Bartok ii veni furi'a, cà se ascunda sórele adversariului seu.

Éca ce ómeni voru se ne invetie cultura, civilisatiune, moralitate! Acestu nou scandalu comentatu in multe moduri, va mai avea si alte urmari.

— (Doue resboie.) Dupa cum citimu in Nr. 1103 din diariulu „Resboiulu" ce apare in tipografi'a Thiel et Weiss, o scena cá cea din B.-Pest'a amerintia se distraza si pe publiculu din Bucuresci. Celu puçinu asia se lauda publicistulu T. Bauer in contra „colegului" seu Gr. H. Grandea, carele dupace redactase càtãva timpu Democratia nat. a d-lui G. Sturdza, acum publica unu altu „Resboiu". Ambii se intrecu in balacarii cu cei din B.-Pest'a. Bauer este germanu, scrie bine romanesce, Grandea este macedo-romanu adusu cá baiatu de scóla in Romani'a, spre a studia alaturea cu alti tineri macedoromani si apoi a se întórce in patri'a sa.

— (Junimea romana din Siri'a) in comitatulu Arad, va da la 17/29 Augustu in gradin'a „Ospetariei mari" unu balu, precedatu de representatiunea

diletantiloru romani de acolo. Venitulu este destinatuu pentru fondulu scolaru romanu gr.-or. din Siri'a. Presiedintele intreprinderii e dl advocatu Adalbert Mihailoviciu, cassariulu dl parochu gr.-or. Atanasiu Mera. Se va representá: „Sioldanu vitézulu" de Alesandri, prin dl Vas. Tataru; se va cantá: „Calca romane, plinu de mandria", quartetu, prin corulu vocalu; si se va representá pies'a „Balulu mortului" de V. A. Urechia, in care voru jocá dnii J. E. Dudulescu, V. Tataru, St. Petroviciu, J. T. Mera, L. Beldea, Al. Dobosiu si d-siór'a Dragina Mera.

— (Descoperirea unei pretiòse comori de anticitati.) In diu'a de 31 Juliu soci'a si fic'a locuitoriulu George Boianu din satulu Smigu situatu in apropiare de orasiulu Elisabetopole, lucrandu la fènu avura norocirea a descoperi unu mare vasu de metalu plinu de obiecte pretiòse. Ducèndu vasulu acasa, nepricepatorii incepura a rasipi obiectele aflate, vendiendule pe pretiuri de nimica jidanului din satu. In fine inse autoritatile prinsera de veste, si gratia energiei desvoltate, reusira a confiscá pe sém'a erariulu partea cea mai mare a comórei descoperite, cari se compunu din:

aprópe 160 bucati margele de auru massivu, de marimea unui bobu de mazare, 17 bucati druguri mari si gróse de auru, 15 bucati mari de medaliónu de auru in forma de rosete, 11 rosete mai mici, 1 bucata lamena de auru, câteva bucati de sirma de auru si in fine unu globu de auru de marimea unui ou de porumbu. Este sperantia cà se voru recastigá si acele parti ale comórei, care au fostu vendute si precupetite prin jidanu. Ne aflanduse nici-o inscriptiune pe acele obiecte va fi cu greu a constatá vechimea loru.

— (O noua biblioteca romanésca in Brasiovu.) Aflamu cu deosebita placere, cà junele comerciantu Nicolau J. Ciurcu au deschisu in dilele acestea o biblioteca, papeteria si magazinu de musica in Brasiovu. Cunoscèndu inteligenti'a, precum si activitatea junelui comerciantu, i dorimu totu binele si prosperitate in nou'a sa intreprindere.

Post'a redactiunei.

— Bucuresci, 19/7 Aug. Exemplarie intregi din „Observatoriulu" dela 1 Juliu mai avemu destule, éra dela 1 Ianuariu, intregi, 7.

— Bredu (in Selagiu) 13 Aug. De si simtimu totudeauna o sila morala cetindu polemii de natur'a acestora, totusi din temeiurile comunicate in epistol'a dv. privata, se va publicá de astadi intr'o septemana, puçinu prescurtata, pe unde este prea multa repetitiune de aceleasi idei si espressiuni prea tari.

— Brasiovu, 16 Augustu. Acea epistola deschisa a intratu in proprietatea Asociatiunei din momentulu in care cursorulu postei din Turd'a intrandu in bisericu, o a depusu impreuna cu alte depesie, pe més'a presidiului adunarei generale. Acésta erá in dreptu se pretinda citirea ei, cà-ci despre dens'a se tractá in epistola. Originalulu este alaturatu la acte si póte-cà se va publicá la timpulu seu dintr'odata cu acelea. Nimeni nu a vetamatu cu nici unu cuventu pe brasioveni, ci numai càtu s'a constatatu in alta di, cà Asociatiunea nu póte se mérga la Brasiovu, pàna ce nu va fi chiamata inadinsu. Dara candu vreodata a mersu ea unde nu a fostu chiamata?

— Turd'a, 21 Augustu. Se va publicá cu tóta placerea, in nr. urmatoriu, alaturea cu alte informatiuni totu dela d-vóstra, care mai sunt de a se impartasi despre acea adunare interessanta, pentru alu carei succesu frumosu avemu se ve multiamimu la toti membrii comitetulu locale, cu tóta caldur'a fratiésca.

Nr. 2299—1880.

(23) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru 2 stipendie de câte 84 fl. v. a. usuate de Ioanu Circ'a juristu absolutu si Teofilu Ratiu tehnicu absolutu; — pentru 3 stipendie de câte 63 fl. v. a. usuate de Alesandru Popu juristu, Justinu Colbazi medicinistu, si Juliu br. Popu gimnasistu; — si pentru 1 stipendiu de 60 fl. v. a. usuatu de Aureliu Nemesiu farmacistu, tóte din fundatiunea repausatulu Dr. de medicina Simeonu Romantiai, parte devenite curatu vacante, parte declarate de atari pentru nelegitimarea despre progressulu facutu in studie in anulu scolicu espiratu pe terminulu prefíptu, prin acésta se escrie pàna in **15 Septembrie** a. c. st. n. concursu.

La stipendiele preatinse potu concurge:

1. Numai acei tineri studenti romani pauperi, cari sunt nascuti in marele principatu alu Transilvaniei.
2. Cari din studie au calculi de eminentia si portare morale buna.
3. Dinpreuna cu auditorii de medicina si de jura aceia, cari se voru aplicá la scientiele reali, precum tehnica, montanistica si silvanistica.
4. Dintre concurenti voru avea preferintia „ceteris paribus" cei de origine nobili si consangeni piului fundatoriu.
5. Dela concurenti se cere, cá testimoniile scolastice alaturande la cererile loru concursuali, se le dea in origine ori in copia autenticata, se produca carte de botezu, — ér' atestatele

de paupertate se fia provédute cu subscrierea antistiei comunale politice si a parochului respectivu, si intarite cu sigilulu comunale si alu parochului, precum si cu subscrierea oficiulu politicu de cercu, ér' in cetati si opide cu subscrierea parochului si a antistiei cetatiene ori opidane.

Cererile concursuali astfelu ajustate, se le substérna pàna in terminulu prefíptu la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Datu in Blasiu, din siedinti'a consistoriale tñnuta in 10 Augustu 1880.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Nr. 2299—1880.

(24) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru 1 stipendiu de 52 fl. 50 cr. v. a. din fundatiunea fericitulu episcopu alu Fagarasiulu Ioanu Bobu, usuatu de Marianu Peculea gimnasistu absolutu, prin acésta se escrie concursu pàna in **15 Septembrie** a. c. st. nou.

La acestu stipendiu potu concurge tineri studenti de nationalitate romana gr.-catholici, nascuti in Transilvani'a, cari au calculi de eminentia in studie si portare morale buna.

Concurentii la acestu stipendiu au de a-si tramite cererile loru concursuali instruite cu recerutele testimonie scolastice si atestate de botezu si paupertate, pe terminulu prefíptu la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Din siedinti'a consistoriale tñnuta in Blasiu la 10 Augustu 1880.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Nr. 2299—1880.

(25) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru unu stipendiu de 60 fl. v. a. din fundatiunea fericitulu Petru Maioru, usuatu de Grigoriu Maioru gimnasistu absolutu, prin acésta se escrie concursu pàna in **15 Septembrie** a. c. st. nou.

Competitorii la acestu stipendiu au de a-si tramite cererile loru concursuali instruite cu testimonie scolastice, atestate de botezu, precum si testimoniu de paupertate legale, pe terminulu prefíptu, la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Dintre competitori, cei in relatiuni de consanginitate cu piulu fundatoriu voru avea preferintia.

Din siedinti'a consistoriale tñnuta in Blasiu la 10 Augustu 1880.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Nr. 2299—1880

(26) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru 2 stipendie de câte 60 fl. v. a. din fundatiunea fericitulu Gavrilu Vaida si a consórtiei lui Elisabet'a Folioviu, usuat de Emiliu Vaida juristu si Ioanu Vaida elevu la scóla civile din Deesiu, declarate de vacante din caus'a neligitimarei despre progressulu facutu in studie in decursulu anulu scolicu espiratu, prin acésta se escrie concursu pàna in **15 Septembrie** 1880.

La aceste stipendie potu concurge tineri studenti de nationalitate romana, cari au calculi de eminentia in studie si portare morale buna. Dintre concurenti voru fi preferiti consangeni piiloru fundatori.

Concurentii la aceste stipendie au de a-si tramite cererile loru concursuali instruite cu recerutele testimonie scolastice, atestate de botezu, de paupertate si de consanginitate, pe terminulu prefíptu, la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Din siedinti'a consistoriale tñnuta in Blasiu la 10 Augustu 1880.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Nr. 2299—1880

(27) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru 2 stipendie de câte 100 fl. v. a. din fundatiunea fericitulu metropolitu Alesandru Sterca Siulutiu usuat de Aureliu Urzica gimnasistu si Flaviu St. Siulutiu, gimnasistu absolutu, si pentru unu stipendiu de 60 fl. v. a. totu din dis'a fundatiune, usuatu de Ilie Dancu repausatu de curendu, prin acésta se escrie pàna in **15 Septembrie** a. c. st. nou concursu.

Doritorii de a obtñne vre-unulu din aceste stipendie, au de a-si trimite cererile loru concursuali instruite cu testimonie scolastice, cu atestatu de botezu si cu testimoniu de paupertate dela antisti'a comunale, subscrisu si de parochulu locale si de càtra judele processuale respectivu pe terminulu prefíptu, la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Blasiu din siedinti'a consistoriale tñnuta in 10 Augustu 1880.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Editoru si redactoru responsabilu: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**